

"La literatura és un excés de vida; tu vius i, a sobre, has d'escriure el que has viscut"

ENTREVISTA Albert Roig

Un periodista, de vegades, s'enfronta a una entrevista com a una prova per molt que sembla a l'inrevés. Perquè quan l'entrevistat és savi i experimentat un tem no estar a l'alçada, i menys parlant sobre un poeta alemany mort fa quasi un segle. En algun moment, l'entrevista passa a ser lliçó, però la lliçó després es converteix en enteniment, en conversa, i la conversa es transforma tot seguit en gaudi, intensificat en aquell instant inconcret en què veus nèixer, de sobte, una complicitat imprevista. El poeta i dramaturg Albert Roig (Tortosa, 1959) presenta aquest divendres a l'Escola d'Art i Disseny de la Diputació de Tarragona a Tortosa (19.30 h) el seu últim llibre: 'Gos. Vida de Rainer Maria Rilke'.

TORTOSA Marina Pallàs

Pregunta: Per què va decidir fer una biografia d'un autor alemany que escriu en una llengua tan diferent a la nostra?

Resposta: Perquè Rilke és el poeta més important del segle xx, amb diferència. És Orfeu. El poeta per excel·lència. Dins la poesia, tots els poetes saben que s'ha de llegir i conèixer. Quan dic que és Orfeu és perquè és el poeta essencial. I ell està obsessionat amb el mite d'Orfeu, com el primer poeta europeu. Coneixes el mite, no? Orfeu baixa a l'infern per salvar la seua estimada i ell és el primer que descendeix a l'inframón. Això és la poesia. I des d'Orfeu, ningú s'havia posat d'aquesta forma a buscar l'inframón, el món dels morts, com Rilke. Els poetes som amics dels morts. Jo, amb tu, no m'entenc; jo m'entenc amb Rilke, amb Ovidi, amb 'tios' que ja estan tots morts. Els poetes parlem amb els morts i tenim una relació amb ells molt bonica perquè els llegim i hi parlem.

P: Són les referències.

R: No, és més íntim. El meu fixament com a poeta són tots els escriptors que han existit. A mi, m'han fet els escriptors he llegit, però no un, sinó mil vegades.

P: Això, ho podem aplicar a qualsevol artista.

R: Sí, excepte al que escriu un best-seller, per exemple. A un 'tio' que fa *La catedral del mar* tant se li'n fot. Hi ha pintors que fan quadres per guanyar diners i uns altres que ho fan per entendre què és la pintura, l'ésser humà o el passat. I tu, amb el teu present, mires d'aportar alguna cosa més a la tradició, al que s'ha fet sempre.

P: Però llavors sembla impossible

que algú de 20 anys puga haver tingut tants nivells de conversa amb els seus escriptors morts.

R: És que als 20 anys no pots fer una biografia sobre Rilke, no pots entendre Rilke. La biografia de Rilke, l'has de fer als 50 anys, que són els que tinc ara. Als 20 anys has de viure la vida, enamorar-te, escriure... Ets un aprenent. I als 50 anys ja has llegit molt i reflexiones.

P: Vostè no hagués fet una biografia de Rilke als 20 anys?

R: No podia fer-la, no tenia experiència ni prou coneixement. No crec que ningú puga. Gos no és un best-seller. És un llibre perquè tu canvis. Jo, escrivint-lo, he canviat i el lector també canviarà. Entendrà què és la mort, l'amor, la poesia.

P: S'hi ha estat sis anys.

R: Sí. La faena difícil ha sigut traduir. I m'han ajudat Zoraida Burgos i Christian Kaiser.

P: Tothom ha parlat de Rilke?

R: Tothom ha parlat de Rilke. Hi ha mil llibres sobre ell perquè és el poeta més important. Tu agafes Cernuda i Cernuda escriu sobre Rilke; agafes Lorca, i també; Alberti, igual... Tothom l'ha llegit i copiat. I tothom n'ha parlat, alguns per a bé i alguns per a mal. Com sempre, l'ésser humà és desagraït. Copien un escriptor i després se'l fan propi i diuen que és dolent.

P: Li va passar això a Rilke?

R: Moltes vegades. Neruda va copiar Rilke i va dir que era mal poeta. Clar que Neruda era un comercial, feia poesies per al Partit Comunista de Nicaragua.

P: El missatge canvia segons qui l'explica. En aquest bar on estem probablement tothom haurà sentit parlar de Neruda i no de Rilke.

A la fotografia, el poeta tortosí Albert Roig. / JEP COLOMÉ 2016

LLIBRES

"Jo faig les coses per reptes, si no m'avorreixo. Cada llibre meu és diferent"

R: Només hauran sentit 20 poemes de amor... de Neruda perquè els ho van ensenyar a escola. Però si tu vas a Alemanya i et fas un nòvio alemany et recitarà *La pantera* de Rilke. Rilke era alemany, però també escrivia en francès. Creia en una Europa que es va acabar i que no es reconstruirà mai. La literatura no és només cada nació i cada llengua... Però això ja és una altra història.

P: Per què aquest títol?

R: Gos. Alguns ho consideren una provocació posar "gos" a la biografia de Rilke, però jo vaig descobrir que Rilke s'entenia més amb els gossos que amb les persones. Sempre està parlant de gossos. Ell era fill únic i no se separava del seu gos. Has d'entendre que els escriptors no són normals. I Rilke era un pocavergonya. Només volia dones que el mantinguessen. El que ell diu de la seua vida i d'ell mateix no té res a veure amb la realitat. I tot el que diuen els altres d'ell, menys, i encara s'exagera més.

P: I és aquest relat el que perdura.

R: Ell mateix es va inventar la seua vida. Tu et crees una imatge de tu mateix i la projectes, i la gent se la creu i encara l'exagera més. Ell deia que va veure àngels, Jesucrist... i tot és mentida. Per a mi és emocionant perquè he fet un llibre de meravelles, de coses fantàsiques que expliquen el que som nosaltres. M'interessa la literatura, no m'interessa fer un estudi de Rilke, sinó com s'inventa la seua vida i com, en realitat, era un desgraciat que no sabia viure. Era un home completament contradictori, un personatge teatral, shakespeareà. No és una persona, és una llegenda. En canvi, va ser un gran poeta. Hi ha persones que s'han enfadat amb mi perquè he parlat malament d'ell. I no pots parlar malament de Rilke. Consideren que no s'ha de parlar de l'home, sinó del poeta. Les altres biografies idealitzen el personatge.

P: I vostè de qui parla: de l'home o del poeta?

R: Jo parlo de l'home.

P: Però, finalment, és el mateix ens, no?

R: Per a mi sí, però per als biògrafs no. L'ésser humà és infinit i complicat, i quan fas una biografia encara ho veus més.

P: A la solapa del llibre diuen de vostè que és un poeta "lentíssim i esquerp". És així?

R: Sí. Publico molt poc i reflexiono molt. Mai no guanyaré diners amb el que escriu. Si tingués un agent literari hauria de fer un llibre cada dos anys.

P: Diuen que tindria un agent és el millor, però, en realitat, deu ser el pitjor.

R: Sí perquè en tres llibres ja estàs acabat. Ja no tens més temes. Per això hi ha escriptors que han fet una novel·la bona i després els han xuclat i ja no saben ni qui són. Hi ha molta explotació. Suposo que el que ha de fer un escriptor és tindre una faena relacionada amb escriure per sobreviure (jo sóc professor de l'Institut del Teatre, per exemple) i després, fer les obres interessants que creu que ha de fer.

P: Però sembla lògic haver de documentar-se tant de temps. Cap llibre bo sortiria sense una obsessió.

R: Sí, aquest llibre és una obsessió. I s'ha fet primer amb tres anys sense mòbil, només llegint Rilke i tot el que han dit sobre ell. I després d'això et plantes a escriure 400 pàgines. Però tu no saps com faràs el llibre de bon començament, això és el bonic. Primer has de viure-ho, llegir-ho. I després et tanques i escrius sobre aquells tres anys.

P: I què li ha aportat Rilke?

R: Jo no volia fer un llibre sobre Rilke. Rilke va aparèixer. Un dia va aparèixer una persona a la meua vida